

Tekst: Job 19: 23-27a

Lieve mensen, gemeente van Christus,

Een van de kostbaarste dingen in het leven is vriendschap. Toon Hermans wist dat, want hij dichtte...

Je hebt iemand nodig,
stil en oprecht,
die, als het erop aankomt,
voor je bidt
of voor je vecht,
pas als je iemand hebt,
die met je lacht
en met je grient
dan pas kun je zeggen:
"Ik - heb - een - vriend"

Jezus wist dat, want Hij zegt: 'Niemand heeft grotere liefde dan hij, die zijn leven geeft voor zijn vrienden.'

Jobs vrienden laten in hun wijze van aanwezig zijn zien, hoe er in vriendschap kracht kan zijn, maar ook kwetsbaarheid.

Als ze vernemen dat bij Job het noodlot heeft toegeslagen, gaan ze naar hem toe. En als ze bij hem komen, herkennen ze hun vriend niet, en dan staat er: 'Ze verheffen hun stem en wenen.' Zeven dagen en nachten zitten ze bij hem en troosten hem. En ze zwijgen. Hun zwijgen is troost, is pure nabijheid. Hun stille nabij zijn laat zien hoe krachtig het kan zijn om gewoon bij iemand te zijn, zonder oplossingen.

Tot als een houtworm de vraag naar de oorzaak, de zin en betekenis van deze Jobstijding in hen omhoog kruipt: 'Dit kan toch geen toeval zijn?' En dan gaat die gedachte met hen aan de haal. Er ontspint zich een gesprek van welles nietes, die hun troostrijke nabijheid verandert in iets dat lijkt op verdachtmaking, oordeelvellen en het idee het beter te weten dan je in zak en as zittende vriend.

De drie vrienden Elifaz, Bildad en Tsofar zijn intussen allang van de eerste schrik bekomen. De vrienden van Job zijn innerlijk allang elders, bij hun eigen Godsbeelden. Ja, ze hebben nog

wel het beste met Job voor, maar die stijfkop..., die Job, die laat een kant van zichzelf zien, die ze... Hij verhipt het om schuld te bekennen, te zeggen wat de oorzaak is, want die is er, dat weten ze zeker. Ze redeneren Job klein, ja kapot, en zetten hem klem. Zoals mensen op elkaar in kunnen praten. Beken toch je fouten. Je weet dat God rechtvaardig is, dat niets toeval is, dat er iets achter zit. Beken toch je schuld!

En Job? Hij weigert in die redeneringen mee te gaan. En dan staat er in Job 19: 1, 'Hoelang zullen jullie mijn ziel bedroeven en mij verbrijzelen met gebabbel?' Babbelend om de hete brei heen draaien. De sombere houding van Job verdragen ze niet. Ze kijken naar Job, in plaats van naar zichzelf. Vriendschap vraagt soms om zelfreflectie, om gebed, om uit de oordelen te stappen of je maat de maat te nemen. Ze zitten er muurvast in opgesloten, want er moet een reden zijn, Jobs onschuld verdragen ze niet.

Job vervloekte de dag van zijn geboorte. Maar hij leeft en volhard, rouwklaagt. 'Geef me genade, genade, jullie, mijn vrienden, want

de hand van God heeft mij getroffen,' roept Job. Job is murw geredeneerd. Wat moet hij, nu zijn vrienden zijn tegenstanders zijn geworden?

In zijn diepste alleen zijn roept Job dan, als uit het niets... 'Ik weet, dat mijn Verlosser leeft.' Het is een kreet die opwelt vanuit de diepte van zijn ziel. In alle nacht op aarde is er een dimensie, waar de nacht niet bij kan. Job openbaart ons hier, dat die er is, de Verlosser. Hij laat een weten zien, dat naast zijn vrienden er nog een Ander hem diep nabij is, dat God zijn Vriend is. Dit weten doorbreekt alle theologische geredeneer van zijn vrienden.

'Ik weet, dat mijn Verlosser leeft.' Het Hebreeuwse woord 'iada' is geen weten van het hoofd alleen, maar ook van het hart. Dit weten van Job is uit hoofd en hart samen. Job heeft innerlijk een kameraadschappelijke omgang met God bewaard, in alles wat hem overkomt. In de Oosters orthodoxe wereld, maar ook steeds meer bij ons, bidden mensen het Jezus gebed. 'Heer Jezus, Zoon van God, heb medelijden met mij'... Dat dagelijks meer

dan eens te bidden, maakt van Jezus meer en meer je vriend....

Vrienden, zegt Job, jullie denken maar van alles van mij, en onderbouwen dat met theologie, zoals de sadduceeën tegenover Jezus doen, maar ik weet uit ervaring wie mijn verlosser is...

‘Ik weet dat mijn verlosser leeft’ geeft ons hart onmiddellijk ruimte. Wat jullie zeggen, ik laat het bij jullie, zegt Job, mijn weten is een innerlijk weten. Daar ligt mijn vertrouwen,

Dat is de boodschap van Job aan ons. Laat ook in jullie leven innerlijk ruimte voor God zijn, zodat ook in de donkerste tijden zonder uitzicht, van binnen al je emoties je niet meeslepen, dat al dat rondjes draaien in gedachten niet het laatste woord krijgen, dat je daar niet mee samenvalt maar steeds weer terugkeert in Gods ruimte. Daarbij hoeft je niet te weten, wie of wat God precies is. Gods nabijheid, zijn vriendschap is om niet. Zoals je je vrienden niet altijd hoeft te begrijpen, om ze lief te hebben. Gods Zijn in ons is verlossing die gebeurt. Job is in Gods armen. Jobs binnenste

vloeit over van Godsvertrouwen. 'Ik weet dat mijn verlosser leeft.'

Ten diepste is Job helemaal geen treurig boek. Het is een wakker boek, een boek dat ons optilt, nee niet uit de misère, maar midden in de misère. Het is zoals met de Joodse man over wie een vriend me deze week het volgende voorval vertelde. Een Joodse man had als jonge vader samen met zijn zoontje de Holocaust overleefd. Ze waren van hun hele familie de enige overlevenden. Na de oorlog emigreerden beide naar Amerika, waar de zoon opgroeide en zelf weer een zoon kreeg. Op een dag doet de kleinzoon van de inmiddels oude man **Bar-Mitswa**, . en zijn grootvader is er natuurlijk ook bij. Wetende wat deze grootvader allemaal heeft meegemaakt, komt de rabbi van de Joodse gemeente naar hem toe en vraagt 'Gaat het allemaal...?' En dan zegt deze oude man: 'Mijn beker vloeit over'... 'Hoe kunt ú dat nou zeggen, mijn beker vloeit over?' 'Ja', zegt hij, 'er zijn zovelen vermoord, wij leven met zoveel doden en intussen is dit de nieuwe generatie die Bar Mitswa doet, dus voor mij vloeit mijn

beker over.’ Dat je dat kunt zeggen uit de grond van je hart, nadat je zoveel hebt meegemaakt..., Dan heb je weet van redding, van toekomst, van geluk in de misère.

Jobs beker vloeit over..., als hij roept, ‘Ik weet dat mijn verlosser leeft...’ Dat geheim, dat wonder is het moment waarop een mens zich verzoent met zijn, met haar leven. Dat je ten diepste gedragen wordt, zoals vrienden je dat ook kunnen doen ervaren. Het boek Job, het gesprek met zijn vrienden en met God is het diepste gesprek van de mens met zichzelf en met God op de reis die leven heet.

In de nacht voordat de hogepriester het Heilige der Heiligen binnengaat, leest hij het boek Job. Als hij daags daarna het Allerheiligste binnen gaat, draagt hij het bij zich. Dit is het ritueel op grote Verzoendag. In hem zijn dan, net als in Job, hemel en aarde één.

Amen

